

Agenda Urbana i Rural de la Diputació de Barcelona: una perspectiva territorial amb horitzó 2050

Document de bases

Índex

Part I

1. Introducció	4
2. Les agendes urbanes com a marc de planificació davant els nous reptes territorials	4
3. L'experiència i el lideratge de la Diputació de Barcelona	5
4. Un nou marc territorial i d'acció pública	5
5. La resiliència com a principi rector de l'Agenda Urbana i Rural	6
6. L'Agenda com a instrument per a la captació de fons	7

Part II

7. La diagnosi territorial	8
7.1. Vulnerabilitats socials i reptes demogràfics	8
7.2. Entorn construït	9
7.3. Innovació, model productiu i prosperitat	10
7.4. Infraestructura verda i blava	10
7.5. Model territorial	11
7.6. Els reptes de l'Agenda Urbana i Rural de la Diputació de Barcelona	12

Part III

8. De la diagnosi territorial a una estratègia corporativa de transformació	14
8.1. Infraestructura verda i blava.....	17
8.2. Regeneració urbana integral.....	17
8.3. Estratègia rural	18
8.4. L'operativitat de l'agenda, els plans d'acció integrats	19
9. La governança de l'Agenda.....	20

Part I

1. Introducció

Les agendes urbanes constitueixen avui un dels instruments estratègics més rellevants en el camp de la planificació estratègica territorial. A diferència dels models tradicionals —basats principalment en l'ordenació urbanística i la regulació del sòl—, aquestes agendes adopten una visió integral del territori, en la qual s'articulen de manera conjunta les dimensions econòmica, social i ambiental. Aquesta nova generació d'eines s'emmarca dins dels marcs globals impulsats per organismes internacionals, especialment l'Agenda 2030 de les Nacions Unides i la Nova Agenda Urbana.

En aquest context, l'Agenda Urbana i Rural de la Diputació de Barcelona es configura com un instrument de planificació estratègica de caràcter no normatiu, però amb una clara vocació transformadora. El seu objectiu principal és definir una visió de futur compartida per al conjunt de la província, amb un horitzó temporal situat en l'any 2050, i alineada amb els principals marcs de referència europeus, estatals i catalans. La seva funció és orientar les polítiques públiques, facilitar la coordinació entre administracions i promoure la participació dels agents socials i econòmics del territori. Així, l'Agenda esdevé un marc estratègic capaç de generar coherència entre diferents nivells de govern i entre les diverses polítiques sectorials.

Finalment, cal destacar que aquesta Agenda no es limita a intervenir sobre el territori, sinó que també implica una reflexió sobre la pròpia acció institucional. Això significa que la Diputació de Barcelona ha d'adaptar els seus mecanismes d'actuació, la seva organització interna i els seus instruments de gestió per donar resposta als nous reptes que planteja el context actual.

2. Les agendes urbanes com a marc de planificació davant els nous reptes territorials

La província de Barcelona es caracteritza per una gran diversitat territorial. Aquesta inclou espais urbans i metropolitans densament poblats, amb una elevada concentració d'activitat econòmica, així com municipis de caràcter rural amb dinàmiques demogràfiques regressives. Aquesta heterogeneïtat genera situacions molt diverses pel que fa a les necessitats socials, les oportunitats econòmiques i les condicions ambientals.

Un dels elements clau d'aquesta realitat és la complexitat creixent dels reptes territorials. Problemes com la crisi de l'habitatge, les desigualtats socials, la mobilitat o l'emergència climàtica no poden ser abordats des d'una perspectiva sectorial ni des

d'una escala administrativa limitada. Es tracta de fenòmens interconnectats que requereixen respostes integrades i coordinades.

La Diputació de Barcelona, en tant que institució supramunicipal, té un paper especialment rellevant en aquest context. La seva capacitat de coordinar el suport als municipis, aportar recursos i impulsar projectes d'escala territorial la situen com un actor clau en la implementació d'aquesta agenda.

3. L'experiència i el lideratge de la Diputació de Barcelona

La Diputació de Barcelona ha acumulat, en els darrers anys, una experiència significativa en la promoció d'agendes urbanes locals. Aquest procés es va iniciar de manera decidida a partir de 2020, amb la posada en marxa de programes de suport als municipis per a la redacció i implementació de les seves pròpies agendas.

Un dels principals resultats d'aquest procés ha estat la creació de la Xarxa d'Agendes Urbanes Locals (XAUL). Aquesta xarxa ha permès compartir coneixement, generar metodologies comunes i impulsar projectes col·laboratius entre municipis.

Aquesta experiència ha estat clau per diversos motius. En primer lloc, ha permès validar la utilitat d'aquest instrument de planificació. En segon lloc, ha generat un aprenentatge institucional que facilita la implementació de l'Agenda a escala provincial. I en tercer lloc, ha contribuït a crear una cultura de treball basada en la cooperació i la transversalitat.

En aquest sentit, l'Agenda Urbana i Rural de la Diputació de Barcelona es construeix sobre aquesta base d'experiència, amb la voluntat de donar continuïtat i coherència a totes aquestes iniciatives i fer-les extensives a tota la demarcació.

4. Un nou marc territorial i d'acció pública

Un dels principals canvis que introdueix l'Agenda és la manera d'entendre el territori i, alhora, la manera d'organitzar l'acció pública. Tradicionalment, la planificació s'ha basat en la regulació dels usos del sòl i en límits administratius, i l'organització institucional en estructures sectorials. No obstant això, aquests marcs sovint no coincideixen amb les dinàmiques reals del territori.

El concepte d'àrees funcionals permet superar aquesta limitació. Aquestes àrees es defineixen a partir de les relacions que es manifesten en diferents espais, com ara la mobilitat laboral, les connexions econòmiques o les interdependències de serveis.

Fotografia: BearFotos / Shutterstock.com

Aquesta nova mirada permet dissenyar polítiques més eficaces, ja que s'ajusten millor a la realitat del territori, però també exigeix noves formes de treball dins de la Diputació. Entendre el territori en termes funcionals exigeix formes de treball més transversals i coordinades, orientades a problemes i projectes compartits.

En aquest sentit, la nova mirada sobre el territori esdevé una palanca de renovació corporativa. La Diputació ha de passar d'una organització basada en departaments sectorials a una estructura més transversal, orientada a projectes i reptes. Aquesta transformació implica promoure el treball multidisciplinari, reforçar la coordinació entre àrees, incorporar innovació en la gestió pública i consolidar una orientació clara a resultats. Aquest canvi és, en última instància, essencial per garantir la coherència i l'eficàcia de l'Agenda.

5. La resiliència com a principi rector de l'Agenda Urbana i Rural

L'Agenda Urbana i Rural defineix els grans reptes —des de la seguretat hídrica i energètica fins a la regeneració urbana i la restauració ambiental—, però aquesta s'ha de regir també per uns principis rectors que orientin i emmarquin l'acció pública que se'n deriva. El concepte de Resiliència Local adquireix en aquesta agenda un paper de principi rector. És, per tant, l'instrument que converteix la visió de futur de l'Agenda Urbana i Rural en capacitat d'acció ponderada en base als factors propis de prevenció, mitigació i adaptació als riscos, ja siguin aquests ambientals, socials, tecnològics o econòmics.

La visió resilient de l'agenda parteix d'una diagnosi compartida de vulnerabilitat i exposició. L'Agenda Urbana i Rural assenyala els àmbits crítics —illes de calor, zones inundables, precarietat residencial, dependència d'infraestructures essencials, etc.— i situa les persones al centre de les polítiques d'adaptació. Així doncs l'Agenda Urbana i Rural s'acompanya d'una aposta per la resiliència local, que aprofundeix en aquesta base diagnòstica analitzant de manera detallada els impactes potencials sobre la salut, l'habitabilitat, els equipaments, les xarxes bàsiques i l'activitat econòmica. Aquesta anàlisi més granular permet dimensionar els riscos, identificar punts febles del sistema urbà i establir criteris d'actuació basats en l'evidència i en les necessitats del territori.

La resiliència exigeix una mirada transversal, ja que els riscos —calor extrema, inundacions, sequeres, incendis— depenen de decisions de diversos àmbits sectorials: de protecció civil a urbanisme, o de serveis socials a mobilitat, passant per acció climàtica i educació. L'Agenda Urbana i Rural proporciona una mirada comuna que estableix les bases de la coordinació intersectorial i prioritza aquelles polítiques que generen més impacte sistèmic.

6. L'Agenda com a instrument per a la captació de fons

En l'actual context europeu, la disponibilitat d'una estratègia territorial integrada és un requisit imprescindible per accedir a determinats fons de finançament.

Els programes europeus valoren especialment els projectes que:

- s'inscriuen en una estratègia coherent
- tenen una visió integrada
- treballen a escala funcional
- incorporen participació

L'Agenda Urbana i Rural permet a la Diputació posicionar-se de manera competitiva en aquests processos de captació de fons. Això no només beneficia la institució, sinó també els municipis, que poden accedir a recursos per desenvolupar projectes transformadors.

Part II

7. La diagnosi territorial

L'Agenda Urbana Espanyola o l'Agenda catalana de pobles i ciutats estableixen uns marcs analítics que van ser la base d'una primera diagnosi de la província de Barcelona. El diagnòstic i els resultats obtinguts ens van mostrar la necessitat d'ajustar-los a unes dinàmiques, uns àmbits territorials i un marc d'acció diferents, que conduïssin a una acció original i genuïna per part de la Diputació.

A partir d'una mirada complexa en la que la dimensió territorial cobra rellevància, es van establir cinc eixos analítics. Cada eix d'anàlisi no només identifica les problemàtiques, sinó que també defineix els reptes estratègics que han d'orientar l'acció pública.

L'objectiu final és proporcionar una base analítica sòlida per al disseny de polítiques públiques coordinades, eficaces i transformadores. A través de la identificació de 30 reptes clau, s'articula una agenda per a l'acció provincial, orientada a facilitar la prioritització de recursos i la concertació d'esforços entre administracions, amb la finalitat última de reforçar la cohesió social i la resiliència territorial.

7.1. Vulnerabilitats socials i reptes demogràfics

L'anàlisi de les dinàmiques socials i demogràfiques és un punt de partida ineludible per a qualsevol estratègia territorial. Comprendre els factors que generen i perpetuen la desigualtat és fonamental per dissenyar polítiques públiques que abordin les arrels dels problemes en lloc de limitar-se a pal·liar-ne els efectes. Aquest eix analític examina quatre dimensions clau:

- Migració i cohesió social. Catalunya presenta nivells elevats de desigualtat i risc de pobresa, i una mobilitat social limitada. La població d'origen estranger es concentra en les situacions de precarietat laboral i residencial, cosa que posa de manifest dificultats estructurals en els mecanismes d'inclusió i cohesió.

- Cicle de vida i envelliment. Les desigualtats es produeixen i s'acumulen al llarg de la trajectòria vital, amb dèficits en etapes clau com la petita infància. Així mateix, l'envelliment progressiu de la població obliga a repensar els sistemes de salut i atenció a la dependència.
- Drets socials i inclusió. Una part significativa de la població té dificultats per cobrir les seves necessitats bàsiques. És un escenari que posa de manifest les limitacions del sistema de protecció social per garantir una inclusió efectiva.

7.2. Entorn construït

L'entorn construït —habitatges, infraestructures, carrers i places— no és un simple contenidor de l'activitat humana. És un factor actiu que pot agreujar les desigualtats socials o, per contra, actuar com una potent palanca de sostenibilitat, equitat i cohesió. La qualitat, l'accessibilitat i la gestió del nostre entorn físic determinen oportunitats i condicionen la qualitat de vida. Aquest eix analitza tres àmbits crítics:

- Habitatge. Hi ha una crisi estructural d'assequibilitat, amb un fort desajust entre l'augment dels preus i els ingressos de les llars. El parc assequible és molt limitat, mentre que el gruix dels habitatges ja construïts presenta dèficits importants d'eficiència energètica i d'adequació a les necessitats de la població.
- Cicle de l'aigua i l'energia. La gestió de l'aigua i l'energia està sotmesa a una pressió creixent per l'impacte del canvi climàtic, amb sequeres recurrents, riscos d'inundació i infraestructures en part obsoletes. Al mateix temps, el territori té un alt potencial de transformació cap a un model energètic més eficient i descentralitzat basat en les renovables.

Fotografia: Jordi Pujolar / Agència Catalana de Notícies

- Millora urbana. Les vulnerabilitats socials es concentren territorialment en determinats barris i àmbits urbans. La intervenció sobre la ciutat existent requereix actuacions sostingudes i de llarg recorregut per abordar dèficits acumulats, trencar el cicle de la pobresa i millorar la qualitat de vida.

7.3. Innovació, model productiu i prosperitat

El dinamisme econòmic que viu actualment la província de Barcelona no treu que la productivitat continua limitada i dificulta la innovació i una ocupació en àmbits altament productius.

El component territorial del desenvolupament econòmic l'hem analitzat a partir d'aquests aspectes:

- Formació i ocupació. El mercat laboral presenta desajustos estructurals entre les competències disponibles i les necessitats de l'economia, en un context de polarització i dèficit de talent. Malgrat el creixement de l'ocupació, la productivitat es manté estancada, fet que apunta a la necessitat no només de créixer, sinó de transformar el model productiu millorant la formació i la tecnologia.
- Economies de localització. L'activitat econòmica es concentra fortament en l'àrea metropolitana, amb efectes de congestió i d'encariment dels costos. Aquesta tendència accentua els desequilibris territorials en l'accés a oportunitats, en un context marcat per una elevada fragmentació empresarial que, tot i tenir una part positiva, limita la productivitat i l'emergència de sistemes productius més policèntrics.

El repte no és només créixer, sinó transformar el model perquè el creixement arribi millor al territori, superant problemes com la baixa productivitat, la dificultat per assolir una certa dimensió empresarial, els desajustos competencials i l'actualització tecnològica i formativa.

7.4. Infraestructura verda i blava

La infraestructura verda i blava —el conjunt de boscos, camps de conreu, rius i zones litorals— ja no pot ser considerada un segregat de la trama urbana o un espai delimitat a protegir. La seva gestió és clau no només per a la sostenibilitat ambiental, sinó també per a la resiliència econòmica, la salut pública i el benestar social de la província. Aquest capital natural ofereix serveis ecosistèmics vitals, des de la regulació del cicle de l'aigua fins a la mitigació del canvi climàtic, i la seva protecció i restauració són una inversió estratègica de futur. El nostre marc analític l'hem articulat en:

- Infraestructura verda i gestió agroforestal. El mosaic agroforestal de la província pateix una pèrdua sostinguda de sòl agrari, amb una tendència cap a l'homogeneïtzació del paisatge. També es constata una manca de gestió forestal. Això incrementa riscos sistèmics com els incendis, la pèrdua de biodiversitat i la degradació del sòl.
- Infraestructura blava. La infraestructura hídrica presenta un deteriorament important, amb la regressió accelerada del litoral i una mala qualitat ecològica dels cursos fluvials. Aquests processos s'agreugen pel canvi climàtic, i incrementen la vulnerabilitat dels ecosistemes.
- Biodiversitat. La biodiversitat ha experimentat una davallada significativa en les darreres dècades, símptoma d'un deteriorament generalitzat dels ecosistemes que requereix processos de restauració i conservació.

7.5. Model territorial

Sense una governança eficaç, multinivell i adaptada a les realitats del territori, les polítiques sectorials corren el risc de perdre impacte i coherència. L'articulació del territori no és només una qüestió d'infraestructures, sinó també de marcs institucionals que fomentin la cooperació, garanteixin l'equitat i permetin actuar a l'escala adequada. La vertebració territorial és el procés d'organitzar un territori perquè les seves diferents parts funcionin com un sistema cohesionat i eficient. En un context de reptes complexos i recursos limitats, és crucial superar les divisions administratives tradicionals en favor d'àrees funcionals que responguin a les dinàmiques reals del territori. Aquesta aproximació no només millora l'eficiència en la prestació de serveis, sinó que és cada cop més un requisit per a la captació de fons europeus.

La diagnosi del model territorial ens ha permès obtenir informació en els camps següents:

- Món rural. El territori presenta un nombre important de municipis petits, molts dels quals amb envelliment elevat i necessitats específiques d'atenció, i mancances en l'accés a serveis i oportunitats.
- Integració funcional. L'organització territorial no sempre respon adequadament a les dinàmiques de funcionament del territori, amb una alta fragmentació institucional, una manca d'articulació en àmbits funcionals i una limitada presència d'instruments de cooperació a escala supramunicipal.

Un cop conegudes algunes dimensions clau per caracteritzar les necessitats que presenta el territori de la província de Barcelona d'acord amb un esquema analític orientat, cal generar una visió global i transformar aquests dèficits en reptes per tal d'orientar el disseny de les estratègies i les accions futures.

És així com d'una diagnosi basada en 5 eixos han emergit un nombre determinats de reptes que la Diputació es planteja afrontar en el marc de les seves competències.

7.6. Els reptes de l'Agenda Urbana i Rural de la Diputació de Barcelona

Eixos	Reptes
1. Vulnerabilitats socials i reptes demogràfics	R1 Reduir l'abandonament educatiu prematur i millorar l'assoliment formatiu dels joves en situació de vulnerabilitat
	R2 Reduir la segregació residencial
	R3 Millora de l'autonomia de les persones amb dependència
	R4 Garantir una atenció integral a la petita infància per reduir les desigualtats
	R5 Facilitar la transició a la vida adulta i l'emancipació juvenil
	R6 Redissenyar les prestacions socials per garantir una protecció efectiva
	R7 Garantir l'accés als subministraments bàsics per prevenir la pobresa energètica i hídrica
	R8 Reduir les desigualtats en l'accés a una alimentació saludable i de proximitat
2. Entorn construït	R9 Augmentar l'oferta d'habitatge assequible
	R10 Descarbonitzar i millorar l'eficiència energètica del parc d'habitatges existent
	R11 Optimitzar l'ús del parc d'habitatge existent
	R12 Adaptar el parc d'habitatge a les noves realitats sociodemogràfiques i territorials
	R13 Millora integral del Cicle d'abastament d'aigua en alta i en baixa
	R14 Millora dels sistemes de sanejament per la protecció civil, la seguretat ambiental i la circularitat
	R15 Garantir la producció distribuïda d'energies renovables
	R16 Consolidar mecanismes permanents de regeneració urbana integral
	R17 Regularització –consolidació, reducció o extinció– definitiva de les urbanitzacions amb dèficits

Eixos	Reptes
3. Innovació, model productiu i prosperitat	R18 Reducció de l'escletxa de productivitat a la província respecte les regions europees més avançades
	R19 Generar un entorn formatiu que mitigui el mercat laboral polaritzat i el dèficit del talent
	R20 Impulsar el creixement de les empreses
	R21 Activar recursos per una localització repartida i evitar les deseconomies del model metropolità
	R22 Equilibrar social i territorialment el desenvolupament de les economies verda i digital
4. Infraestructura verda i blava	R23 Impulsar la concertació per l'aprovació de figures de planificació de matriu agroforestal
	R24 Estratègia provincial de resiliència i gestió de fons marítims
	R25 Estratègia provincial de recuperació cívica i ambiental de cursos fluvials
	R26 Adaptació local amb el Reglament europeu de restauració de la natura
5. Model territorial	R27 Concertació dels mecanismes de Rural Proofing i reforç de la dotació segons àmbits funcionals
	R28 Captació de fons per infraestructures estratègiques amb criteris de funcionalitat urbana-rural
	R29 Foment de la innovació social
	R30 Transició energètica cap a la substitució de les fonts d'energies fòssils

Aquests reptes són una proposta de destil·lació de la diagnosi i permeten enfocar algunes de les qüestions clau per al desenvolupament harmònic de la província de Barcelona. Ara be, l'abordatge d'aquests reptes requereix una resposta integrada que alineï urbanisme, medi ambient, desenvolupament econòmic, serveis socials, mobilitat, salut pública, cultura, educació, i tantes altres polítiques públiques en el marc comú de l'assistència als municipis. Els eixos estratègics es justifiquen, així, com el marc que permet superar la fragmentació sectorial i generar impactes reals sobre els reptes territorials.

Part III

8. De la diagnosi territorial a una estratègia corporativa de transformació

Els trenta reptes identificats en la diagnosi que s'acaba de presentar posen de manifest una realitat compartida: els principals desafiaments de la província de Barcelona no són sectorials ni poden ser abordats de manera aïllada. Les desigualtats socials, la crisi de l'habitatge, la transformació del model productiu, la transició energètica, la gestió dels recursos hídrics, la regressió dels sistemes agroforestals o els desequilibris territorials formen part de processos interdependents que es reforcen mútuament.

La Diputació de Barcelona és una institució que es troba en una posició idònia per abordar aquests reptes. D'una banda pel seu marc competencial orientat a l'assistència i la cooperació local, a partir d'una visió supramunicipal. I, de l'altra, pel seu paper com a institució articuladora de xarxes i aliances estratègiques amb el territori.

La Diputació de Barcelona pot actuar com un veritable «hub d'innovació territorial» que faci realitat l'Agenda, facilitant el desplegament de novetats legals i normatives com l'Estatut del Municipi Rural, mobilitzant recursos públics d'altres nivells de govern cap als nostres governs locals i articulant espais de col·laboració amb els mateixos, per abordar conjuntament els importants reptes que s'han enunciat.

Aquesta naturalesa sistèmica dels reptes obliga a superar una resposta basada exclusivament en programes sectorials. La funció de l'Agenda Urbana i Rural no és generar trenta línies d'actuació independents, sinó construir un marc estratègic capaç d'ordenar, prioritzar i coordinar l'acció pública al voltant dels grans processos de transformació que marcaran l'evolució de la província durant les properes dècades.

Per aquest motiu, els reptes s'agrupen en tres grans estratègies que operen com a eixos vertebradors de l'acció corporativa. Aquestes estratègies no constitueixen àmbits d'intervenció independents, sinó marcs integradors que permeten mobilitzar simultàniament polítiques d'habitatge, desenvolupament econòmic, acció climàtica, cohesió social, mobilitat, infraestructures, serveis a les persones i cooperació local.

L'objectiu és doble. D'una banda, actuar sobre les causes estructurals que es troben darrere de múltiples problemàtiques territorials. De l'altra, dotar la Diputació d'un marc estable d'actuació que permeti alinear les diferents àrees de govern, reforçar la cooperació interna i orientar els recursos corporatius cap a objectius compartits de llarg termini.

Les tres estratègies constitueixen així la traducció operativa de l'Agenda Urbana i Rural i el principal instrument per avançar cap a una organització més transversal,

orientada a reptes i basada en la generació de valor públic per al conjunt dels municipis de la província.

Com hem vist a la primera part, la vocació d'aquesta agenda és actuar a escala territorial tot transformant també la lògica interna de la Diputació. En aquest sentit, l'estratègia a desplegar fins a 2050 per la corporació es basarà en tres grans blocs:

- Infraestructura Verda, Blava i Energia.
- Regeneració Urbana Integral
- Estratègia Rural

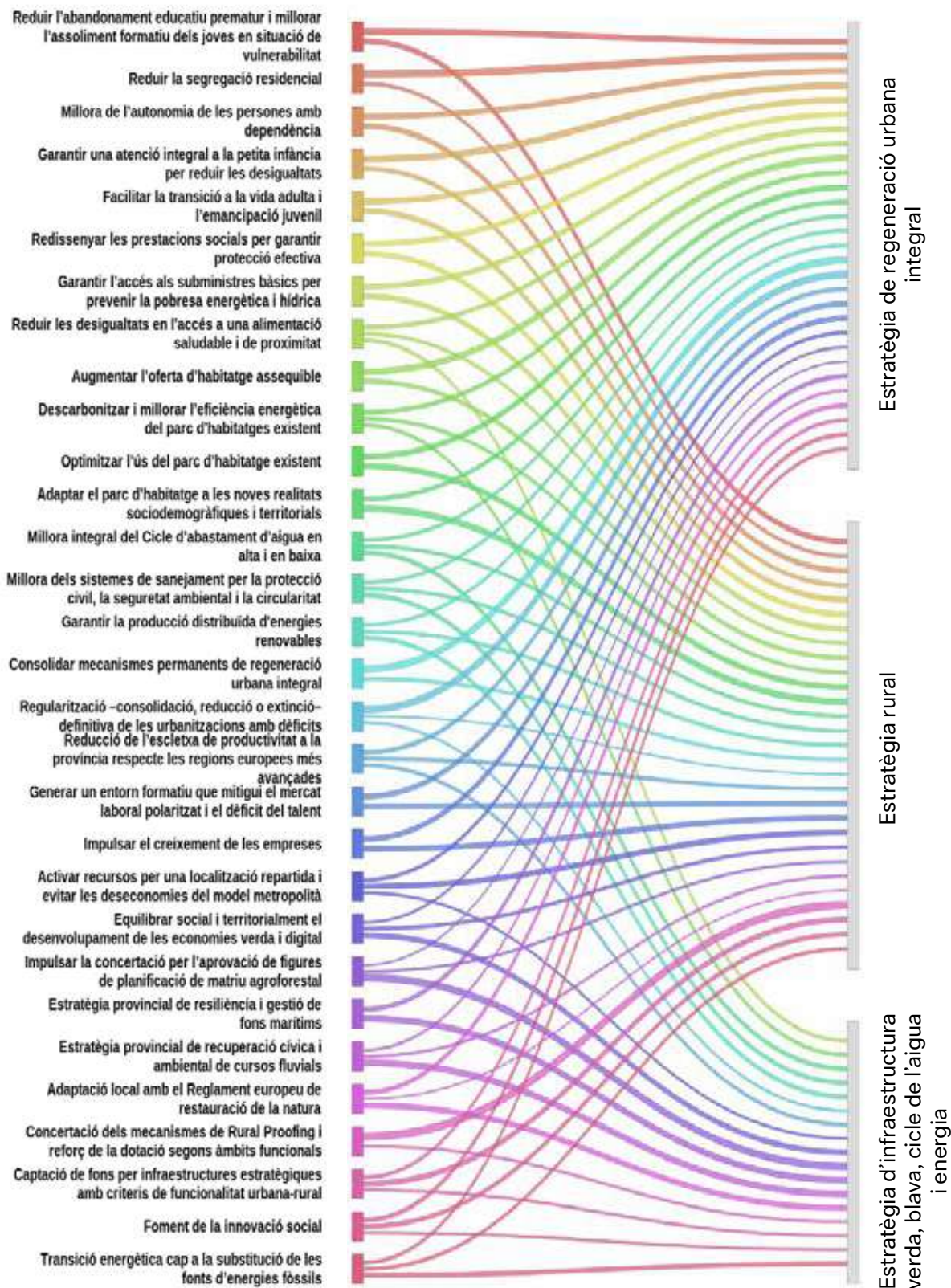
La selecció d'aquests tres eixos respon a la seva capacitat d'integrar la pràctica totalitat dels reptes identificats en la diagnosi i de generar impactes simultanis sobre múltiples dimensions del desenvolupament territorial.

Així, podem avançar una evident interacció entre estratègies i com aquestes generen vincles de complementarietat entre reptes:

- La infraestructura verda, blava i energètica constitueix la base metabòlica i material sobre la qual es construeix la resiliència futura de la província.
- La regeneració urbana integral actua sobre les vulnerabilitats socials, l'habitatge, l'activitat econòmica o la qualitat urbana, incorporant també la visió ambiental.
- L'estratègia rural articula la cohesió territorial, l'equitat en l'accés a oportunitats i la funcionalitat del sistema de pobles i ciutats tot reconeixent el mosaic agroforestal i les infraestructures d'accessibilitat com elements estructurants del poblament.

En conjunt, aquests tres eixos permeten abordar els reptes no des de les seves manifestacions sectorials, sinó des de les seves causes estructurals.

Matriu relacional dels reptes identificats amb les estratègies de l'AUR2050

8.1. Infraestructura verda i blava

La Infraestructura Verda, Blava i Energia aborda les bases ecològiques i materials que condicionen la sostenibilitat i la resiliència futura del territori. La diagnosi posa de manifest la creixent vulnerabilitat associada al canvi climàtic, la pressió sobre els recursos hídrics, la degradació dels ecosistemes, la pèrdua de biodiversitat, la manca de gestió agroforestal i la dependència energètica de fonts fòssils. Aquests reptes transcendeixen qualsevol sector específic i afecten simultàniament la salut, l'economia, la seguretat, l'habitabilitat i la competitivitat territorial. Per aquest motiu, l'Agenda situa la infraestructura verda, blava i energètica com un actiu estratègic de primer ordre, capaç de reconèixer i consolidar serveis ecosistèmics, reforçar l'adaptació climàtica, impulsar noves oportunitats econòmiques i garantir unes condicions de vida sostenibles per a les generacions futures.

Aquesta estratègia s'enfoca en l'articulació i vertebració d'una matriu biofísica dinàmica, accessible i proveïdora de serveis, en coherència amb l'emergència climàtica. Aplega la totalitat dels reptes derivats de l'eix 4 de la diagnosi, com les accions de resiliència i gestió de fronts marítims i l'adaptació local al Reglament europeu de restauració de la natura. També integra els reptes del cicle de l'aigua i energia. En aquest eix cobra especial rellevància un adequat tractament de la matriu agroforestal, en plena coordinació amb l'estratègia rural.

8.2. Regeneració urbana integral

La regeneració urbana integral es configura com una de les tres estratègies vertebradores de l'Agenda perquè una part significativa de les vulnerabilitats detectades es manifesten i es concentren en els entorns urbans. L'accés a l'habitatge, la segregació residencial, la pobresa energètica, les desigualtats socials, les dificultats d'emancipació juvenil o la necessitat de modernitzar els teixits productius i els espais d'activitat econòmica tenen una clara expressió territorial en barris, pobles i ciutats. La regeneració urbana permet abordar simultàniament aquestes problemàtiques mitjançant intervencions integrades que combinen habitatge, espai públic, equipaments, eficiència energètica, cohesió social i activitat econòmica. Es tracta, per tant, de l'instrument principal per transformar els espais urbans en entorns més inclusius, sostenibles, resilents i generadors d'oportunitats.

En el marc d'aquesta estratègia es pretén desplegar accions que contribueixin a fomentar l'oferta d'habitatge assequible, consolidar mecanismes permanents de regeneració urbana integral, regularització definitiva de les urbanitzacions amb dèficits o la millora i adaptació dels Polígons d'activitat econòmica als requeriments del model productiu actual. També és un vehicle essencial per lluitar contra la segregació residencial (o descarbonitzar i millorar l'eficiència energètica del parc d'habitatges existent).

Fotografia: Albert Segura / Agència Catalana de Notícies

8.3. Estratègia rural

L'Estratègia Rural es defineix com una estratègia de cohesió territorial fonamentada en la integració, la funcionalitat i les oportunitats compartides a tota la demarcació i esdevé un eix específic perquè una part rellevant dels reptes identificats tenen una expressió diferenciada en els municipis rurals i en els territoris amb menor densitat.

L'envelliment, les dificultats d'accés a determinats serveis, les problemàtiques lligades a l'accés a l'habitatge, les limitacions en la mobilitat o la concentració de determinades activitats econòmiques són problemes que es manifesten de forma severa a les ciutats i concentracions urbanes. Tanmateix, aquests problemes tenen una manifestació específica als entorns rurals que ve reforçada per una feblesa institucional d'administracions municipals amb uns recursos inadequats que han d'atendre aquestes i altres problemàtiques en territoris sovint extensos i dispersos.

L'anomenat repte demogràfic, el manteniment d'un mosaic agroforestal vinculat a les activitats econòmiques o les oportunitats associades a la transició energètica requereixen respostes adaptades a les particularitats d'aquests territoris. Tanmateix, aquesta estratègia no parteix d'una visió segregada entre món urbà i món rural, sinó de la necessitat de reforçar les interdependències positives entre tots dos. La cohesió territorial, l'equitat en l'accés a oportunitats i la construcció d'una xarxa de pobles i ciutats funcionalment articulada constitueixen la seva principal justificació estratègica.

Lluny d'abordar el territori de forma segregada, aquesta estratègia rural té per objectiu consolidar un model d'acció transversal orgànicament i funcional territo-

rialment. Se centra en el desplegament dels mecanismes de rural proofing, essencial per adaptar les polítiques a les especificitats rurals. A més, l'estratègia rural es mostra altament transversal en connectar amb reptes d'altres eixos, com ara millora de l'autonomia i l'accessibilitat als serveis de les persones amb dependència i la garantia de la producció distribuïda d'energies renovables, que es consideren un motor de desenvolupament per als municipis rurals. Així mateix, qüestions com l'envelliment o el foment d'una activitat econòmica distribuïda per la xarxa de pobles i ciutats són elements que necessiten d'una atenció especial per part de la corporació.

8.4. L'operativitat de l'agenda, els plans d'acció integrats

El fet que molts reptes es vinculin a més d'una estratègia (com es visualitza en el diagrama, presentat anteriorment) subratlla la necessitat d'una visió matricial i de coordinació efectiva en la implementació. Aquesta articulació dels reptes en les tres estratègies és l'oportunitat per a la renovació i modernització de l'organització de la Diputació, ja que requereix la implementació d'una estructura organitzativa de tipus matricial i relacions transversals per dur a terme polítiques multidisciplinàries.

Aquesta acció es durà a terme mitjançant els Plans d'Acció Integrats (PAI) l'eina fonamental per transformar l'Agenda Urbana i Rural en accions concretes. L'objectiu principal és disposar de projectes necessaris per al desenvolupament de l'Agenda i, alhora, alinear les estratègies locals amb les prioritats europees per al període 2028-2034, facilitant l'accés a fons de finançament internacionals.

La implementació de l'Agenda Urbana i Rural no correspon a una àrea específica de la Diputació, sinó al conjunt de la corporació. Els tres eixos estratègics han d'actuar com a marcs compartits de referència per a totes les polítiques sectorials, facilitant que cada àrea identifiqui la seva contribució als objectius comuns de cohesió territorial, prosperitat, sostenibilitat i resiliència, així com l'oportunitat per desenvolupar lògiques de treball transversal. Més que tres àmbits estancs d'intervenció, constitueixen tres missions de transformació territorial que permeten alinear les diferents polítiques de la Diputació sota una mateixa visió de futur, reforçant la coherència de l'acció corporativa i la seva capacitat d'impacte sobre el territori.

L'Agenda esdevé així un instrument de coordinació corporativa que permet alinear planificació estratègica i pressupost, cooperació i assistència local, inversió, innovació, governança i captació de fons, sota una mateixa visió estratègica de futur.

9. La governança de l'Agenda

Atès que les agendes urbanes i rurals no estan regulades normativament, la Diputació planteja una estructura pròpia basada en la cooperació institucional, la participació dels agents del territori i la coordinació interna entre àrees.

El model es fonamenta en diversos principis: transversalitat entre les diferents àrees de la Diputació, coordinació amb municipis i altres institucions, flux bidireccional d'informació entre la corporació i el territori, i flexibilitat per adaptar els espais de treball segons les necessitats i fases de desplegament de l'Agenda. L'objectiu és garantir un lideratge clar cap als ens locals, evitar duplicitats internes i consolidar xarxes de col·laboració orientades a la sostenibilitat, la innovació i la justícia territorial.

La proposta diferencia entre governança interna i externa, així com entre espais estratègics i operatius. En l'àmbit intern, es destaca el paper de la Comissió Executiva com a òrgan de lideratge polític i de la Comissió de Coordinació com a espai tècnic i directiu. També es preveu la creació d'equips transversals especialitzats per desenvolupar projectes concrets vinculats a l'Agenda.

Pel que fa a la governança externa, es planteja impulsar espais de concertació amb els municipis, especialment a través de la Xarxa d'Agendes Urbanes Locals. A més, es proposa reforçar aliances amb altres actors estratègics —administracions, universitats, empreses i sindicats i organismes territorials i de la societat civil— seguint el model de la “quàdruple hèlix”, amb la finalitat d'enfortir la cooperació territorial, la planificació estratègica i la captació de fons europeus.

Primera edició: juliol 2026

Disseny i maquetació. Gabinet de Comunicació.
Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional

Fotografies: Shutterstock

Impressió: DRG

**Diputació
Barcelona**